

נזיר לג

משה שווערד

1. פירוש הרא"ש על נזיר דף לא/ב

ת"ש היו מהלכין בדרך ו' בני אדם וא' בא כנגדן אמר ר' מן הו' הריני נזיר שזה איש פלוני. כלומר אם זה ההולך כנגדנו ראובן הריני נזיר והב' אמר אם אין זה ראובן הריני נזיר והג' אמר לב' הראשוני הריני נזיר אם א' מכם נזיר. והד' אמר לב' הראשוני הריני נזיר אם א' מכם נזיר. והה' אמר לב' הראשונים הריני נזיר אם שניכם נזירים. והו' אמר לכל הה' הריני נזיר אם כולכם נזירים ב"ש אומרים כולם נזירים. ואע"ג דנזיר טעות הוא ששנים הראשונים מכחישים זה את זה. שאם הא' נזיר אין הב' נזיר ודברי ה' וו' ודאי ליתנהו אפ"ה קאמר דכולם נזירים. וה"ה הקדש בטעות שור שחור שיצא מביתו ראשון ויצא לבן אע"ג דלא נתקיימו דבריו הוי קדוש. אמרי הכא בדברי ב"ש הקדש בטעות הוי הקדש התם לא. מההיא דנזירים ודאי איכא למשמע דסברי הכי דהתם ודאי נזיר בטעות הוא וקאמר דכולהו נזירים משום דכולהו לנזיר איכוון ואפשר דכל אחד היה טועה והיה סבור דאפשר להיות כדבריו והוציא בפיו קבלת נזיר ואזלינן בתר פיו ואע"ג דטועה הוא ...

2. רש"י על נזיר דף לא/ב

ואחד בא כנגדן - ופתח אחד מהללו השנים ואמר הריני נזיר שזה פלוני כלומר הריני נזיר אם זה פלוני דודאי אינו איש פלוני ואחד אומר הריני נזיר אם אין זה פלוני ובא אחד ואמר הריני נזיר אם אחד מכם נזיר ובא הרביעי ואמר הריני נזיר אם אין אחד מכם נזיר דודאי יש בכם אחד שהוא נזיר ובא חמישי לאותן שנים הראשונים ואמר הריני נזיר אם שניכם נזירים דודאי אינכם נזירים ובא ששי ואמר לכולן הריני נזיר אם כולכם נזירים:

3. תוספות מסכת נזיר דף לב עמוד ב ד"ה ששה שהיו

ששה שהיו מהלכין בדרך - וא' בא כנגדן ואין יודעין מי הוא ואמר אחד מן הששה הריני נזיר שזה הבא כנגדנו איש פלוני הוא כלומר שאכירהו מרחוק שהוא ראובן ונדר בנזיר אם כדבריו הוא והב' אומר הריני נזיר שאינו הוא לפי שנראה לו שאינו ראובן ונודר בנזיר אם כדבריו שאינו הוא כאשר נראה בעיניו והג' אומר לשנים הראשונים הריני נזיר שא' מכם נזיר שסבור אני שא' מכם נזיר ולא השני דהיינו אותו שימצא כדבריו והד' אומר הריני נזיר שאין א' מכם נזיר פירוש שסבור אני שא' משניכם אינו נזיר דהיינו אותו שלא ימצא כדבריו אלא האחד שימצא כדבריו הוא ראוי להיות נזיר והיינו כדברי שלישי שסבר שאחד מהם נזיר ואחד מהם אינו נזיר אלא שהפכו דבריהם והחמישי אמר לשנים הראשונים הריני נזיר ששניכם נזירים כלומר לפי שכל אחד קיבל עליו נזירות לפי מה שהוא דומה בעיניו [שכל] אחד סבור לומר אמת ולכך נחת לנזירות ועל כן אני סבור שעל שניכם חל נזירות והששי אמר הריני נזיר שכולכם נזירים כלומר שסבור אני שכולכם נזירים ...

4. שערים מצויינים בהלכה

יצא ידי חובתו. ועי' במשנה למלך (נזירות פ"ב ה"ח) שמפרש, לדברי התוס' מתכוונים המה להיות נזירים, אלא שכל אחד תלה באיזה דבר, זה תלה שהוא פלוני וזה תלה שהוא פלוני, ולדברי רש"י והרמב"ם לא התכוונו להיות נזירים, אלא שמתחלה נחלקו על האיש הבא מרחוק, אלא אח"כ התעצמו כל אחד מהם, שאם יהיה כדבריו הריני נזיר. ועי' בבבבכת ראש ובתוס' יו"ט.

המשנה באופן אחר. ובין לרש"י ובין להתוס' אינם מתכוונים לשם שמים, וכמש"כ (נשא ו-ב) "להזיר לה", ופרש"י לשם שמים, ועי' בגמ' לעיל (ד:) מעשה באדם אחד כו', והרי דגדול כח הנצחון בבני אדם, שהם מוכנים לסגף עצמם, ולהביא קרבנות טומאה אם נטמאו, ואח"כ קרבנות טהרה בהשלמת הנזירות, אלא דאפ"ה הוי נזיר מן התורה, דהא כל מצות שבתורה אע"פ שעשה לשם איזה פנייה, מ"מ

5. תפארת ציון

ד"ה ששה שהיו מהלכין וכו' כלומר שאכירהו מרחוק שהוא ראובן ונדר בנזיר אם כדבריו וכו', מפני דהתוספות ס"ל בכל הסוגיא דלעיל דב"ש מודה דהיכא דלא היה חל עליו הנזירות עפ"ד בשעה שנזר אינו נזיר, לכן א"א להם לפרש כפי רש"י דהוא אמר שאכירהו מרחוק שאינו ראובן ונדר בנזיר אם הוא ראובן דאז הוה גם ב"ש מודה דלא הוה נזיר כיון דלא קיבל עליו נזירות כלל אם הוא אינו ראובן נוטעמו דרש"י פרשנו לעיל ל"א ע"ב על רש"י ד"ה בש"אן ולכן פירש התוספות דאמר שאכירהו מרחוק שהוא ראובן ונדר בנזיר אם כדבריו הוא אז ס"ל לב"ש דכולן נזירין מפני שדבריהם מעידין עליהן דרוצים לקבל נזירות בלאו הכי, ומה שאמר שזה פלוני לא אמר זה לתנאי לנזירות אלא מפני שרוצה להחליט הדבר שכדבריו כן הוא שזה ראובן אמר שכל כך ברור לי שהוא ראובן עד שאני תולה בזה נזירותי שאני רוצה לקבל:

6. תוספות מסכת נזיר דף לב עמוד ב ד"ה ששה שהיו

... בש"א כולן נזירים וסברי ב"ש דנזירות בטעות הוי נזיר משום דכולן לנזירות נתכוונו וגמרו בדעתן להיות בכל ענין ומה שאמר שראה איש פלוני לפי שהוא סבור כדבריו ומהך משנה מוכחא בגמרא דהקדש בטעות הוי הקדש וכו' כדאמר בגמרא.

7. תפארת ציון

בא"ד ומהך משנה מוכחא בגמרא דהקדש בטעות הוי הקדש. והוא דאם לא היה סבר דהקדש בטעות הוה הקדש לא היה מהני גם מה שנתכוונו להיות נזירין בכל ענין, מפני דהנדר אינו חל בקבלה בלב בלבד אלא בענין שיהיה ג"כ פורט בשפתיו ואותם שלא נמצא כדבריהם אינם מחוייבים להיות נזירים מחמת פיהם אם לא מהסברא דהקדש טעות הוי הקדש, דכיון שפיהם מעיד עליהם שרוצים להיות נזירים חל עליהם הנזירות גם אם קבלו בטעות:

8. תוספות מסכת נזיר דף לב עמוד ב ד"ה וב"ה אומרים

וב"ה אומרים אינו נזיר אלא מי שלא נתקיימו דבריו - ובגמרא פריך הל"ל מי שנתקיימו דבריו ובגמרא מפרש.

9. רא"ש (פירוש לש"ס) מסכת נזיר דף לג עמוד א

מפרש לה ר' טרפון אומר אין אחד מהם נזיר דסבר ר"ט לא נתנה נזירו' אלא להפלא' כלומר שיהיה ברור וידוע לו בשעת נדרו שהוא נזיר וכל הני לא היה ברור לשום אחד מהם בשעת נדרו אם הוה כדבריו. ומיהו נראה דמודה ר"ט בד' שאמר לב' הראשונים הריני נזיר שאין אחד מהם נזיר.

10. תוספות מסכת נזיר דף לב עמוד ב ד"ה ורבי טרפון

ורבי טרפון אומר אין אחד מהן נזיר - דלא ניתנה נזירות אלא להפלאה דגבי נזיר כתיב איש כי יפליא שצריך להפליא ולכך קבלת נזירות אפי' לאחד מן השנים שנמצא כדבריו אין [ברור] לו בשעת נדרו שיהא [נזיר] עד שיבא אצלם ויכירוהו וכיון שלא היה [ברור] להן באותה שעה לא גמרו להיות נזירין והשלישי שאומר אחד מהם נזיר הרי אין אחד מהם נזיר והרביעי נמי שאומר אין אחד מהם נזיר משמע נמי שאין אחד מהם נזיר וחבירו מיהא הוי נזיר ולא שאין [בשנים] הראשונים שום נזיר שהרי לא ניתנה נזירות אלא להפלאה אלא אי הוי אמר הרביעי לשנים הראשונים הריני נזיר שאין שום אחד מהם נזיר הרביעי יהיה נזיר ששנים הראשונים אינם נזירים לרבי טרפון ושפיר הוה חשוב הפלאה ומהאי טעמא ניחא אמאי לא תנא תו שאין שניהם נזירין שאין כולכם נזירים דאי אמר הכי היה ודאי נזיר לרבי טרפון לפי מה שהאמת הוא שאין שניהם נזירין ולא כולם נזירין אלא מאי הרביעי שאמר שאין אחד מהם נזיר.

11. תוספות מסכת נזיר דף לב עמוד ב ד"ה הרתיע לאחוריו

הרתיע לאחוריו - פירוש חזר לאחוריו ולא נודע מי היה אין נזיר שום אחד מן השנים הראשונים דאע"פ שברור הוא כדברי האחד מ"מ כיון שלא הוברר לנו דברי מי נתקיימו אין אחד מהן נזיר ובגמרא מוקי לה כרבי יהודה [1] דאמר דלא מחית איניש נפשיה לספיקא.

12. תפארת ציון

ד"ה הרתיע לאחוריו פי' חזר לאחוריו. אפשר לומר דלכן אמר התנא לשון הרתיע להורות שגם אם לא חזר מדעתו אלא מחמת אונס שפגע בו איזו מזיק דמחמתו הרתיע לאחוריו ג"כ לא חל הנזירות על שניהם. ולא אמרין דבשעת קבלתם להנזירות היו עומדים להתברר ורק מחמת האונס שנעשה אח"כ לא נתברר:

13. רא"ש (פירוש לש"ס) מסכת נזיר דף לג עמוד א

הרתיע לאחוריו הבא כנגדו ולא נודע מי הוא אינו נזיר כלו' אין אחד מהם נזיר דלא מחית איניש לספיקא. [2] וכך היתה דעתו שאם לא יבוא הדבר לידי ברור שלא יהא בדבריו כלום:

14. רא"ש (פירוש לש"ס) מסכת נזיר דף לג עמוד א

ר"ש אומר וכו' ר"ש לטעמיה דאמר ספק נזירות להחמיר והוי נזיר מספק ומה תקנתן לגלח ולהביא קרבן ולהפקיע ספק נזיר מהם שא"א להם לגלח ולהביא קרבן מספק. אלא צריכין להתנות אם אינו כדבריו שיהיה נזיר נזבה וממה נפשך יגלח ויביא קרבן:

15. קרן אורה על מסכת נזיר דף לב/ב

משנה הרתיע לאחוריו אינו נזיר. ר"ש אומר כו'. ומסקינן בגמ' דפלוגתייהו בספק נזירות ות"ק היינו ר"י דכרי דס"ל ספק נזירות להקל. ור"ש לטעמיה דס"ל ספק נזירות להחמיר. ויש לדקדק מ"ט דת"ק דלא החמיר הכא בספק דהא אין ספיקו חמור מוודאו דיוכלו שניהם להביא קרבן בשותפות דאחד מהן ודאי נזיר. וי"ל דאכתי משום הקפה ספיקן חמור דאיך יעשו שניהם הקפה. ומהאי טעמא נמי מצריך ר"ש להתנות בתנאי נזבה ואין מביאין קרבן בשותפות. ובתוספתא סוף פ"ג ראיית דאיתא התם וב"ה אומרים דאינו נזיר אלא מי שלא נתקיימו דבריו ויביאו קרבן בשותפות. ואין זה מובן דלב"ה למה יביאו בשותפות דמי שנתקיימו דבריו הוי ודאי נזיר. וע"כ צ"ל דקאי היכא דהרתיע לאחוריו דאחד מהם נזיר ולא נודע מי ויביאו קרבן בשותפות. וצ"ל דתוספתא זו איתא כמ"ד הקפת כל הראש לא שמה הקפה ולכו"ע אזלינן לחומרא הכא. ובירושלמי נראה שהקשו ג"כ כנ"ל דאיתא התם במה אנן קיימין אם שזה אומר ראובן וזה אומר שמעון ממ"נ ראובן הוא נזיר שמעון הוא נזיר. אלא זה אומר שמעון וזה אומר ראובן הרתיע לאחוריו אינו לא ראובן ולא שמעון. והיינו

דקשיא ליה כנ"ל אמאי מיקל ת"ק הא ממ"נ אחד מהן נזיר ויביאו קרבן בשותפות ומשני דהרתיע לאחוריו ושמא לא ראובן ולא שמעון הוא. ומשו"ה הוי ספק נזירות. וזה ברור בכוונת הירושלמי:

16. רא"ש (פירוש לש"ס) מסכת נדרים דף יח עמוד ב

גמ' והתנן ספק נזירות להקל. משנה היא בפ"ד דטהרות (משנה י"ב) [1] כגון דאמר הריני נזיר שיש בכרי זה מאה כור [2] או שאמר על הכוי הריני נזיר שזה חיה ובהמה כדתנן בפרק חמישי [דנזיר] (דף לד א):

17. רש"י מסכת נדרים דף יח עמוד ב

גמ' והתנן ספק נזירות להקל - דאמרינן במסכת נזיר (דף לב ב) [3] הריני נזיר אם זהו פלוני שבא נגדי נזיר והלך לו אותו שאין יודע אם נזיר אם לא אינו נזיר ונזירות היינו כנדרים והיכי קתני סתם נדרים להחמיר.

18. מאירי על נדרים דף יח/ב

כשם שביארנו בסתם נדרים שהם להחמיר כך ספק נזירות להחמיר [4] כיצד הרי שאמר הריני נזיר מלא הבית או מלא הקופה כלומר כשיעור שהבית או הקופה מכילים אם פירש הוא ואמר לא נתכונתי להיות נזיר לעולם אלא לזמן ארוך הרי זה נזיר שלשים אם אמר סתם נדרתי מחמירין בו ואין תולין בו בקופה המלאה קישואין ודלועין אלא רואין אותה כמלאה חרדל והרי הוא נזיר לעולם ומה שהקשו כאן על משנתנו ממה שאמרו ספק נזירות להקל כלומר שרואין אותה כמלאה דלועין רבי יהודה היא שאמרה כן בראשון של נזיר ואין הלכה כן:

19. הר"ן מסכת נדרים דף יט עמוד א

ואילו על ספקו לא מצי מגלח - לפי שצריך לגלח על הבאת קרבנותיו [1] ולא מצי לאיתויינהו דלמא לא הוי נזיר ומייתי חולין בעזרה וכי תימא נהי דחטאת לא מצי לאתויי בתנאי שאין חטאת באה נדבה ליתי עולה ושלמים וליתני אם נזיר אני הרי אלו לחובתי ואם לאו יהא נדבה דהא קיימא לן דאם גלח על אחד משלשתן יצא י"ל הני מילי בדיעבד אבל לכתחלה אינו מגלח אלא א"כ הקריב חטאת ועולה ושלמים הלכך לית ליה תקנתא לנזירות הבאה על הספק.

20. שערים מצויינים בהלכה

גבי ג' בהמות חטאת עולה ושלמים כו'. פי' דאנו אומדין דעתו שאינו רוצה להכניס עצמו בספק ושלא יקיים הדין כהלכתו, וסברא כזו מציינו במס' שבת (עט:): דמצוה מן המובחר בקלף לתפילין, אע"ג דגם דוכסוסטוס כשר, מ"מ סתמא דכל איניש מצוה מעליא עביד ולא מצנע איניש דוכסוסטוס לתפילין, והוה ליה אין מצניעין כמוהו ופטור בהוצאת שבת, כך פירש רש"י שם, הרי דע"י שאנו אומדין דעתו של אדם דמצוה מעליא עביד לא חל ענין חשיבות על הדבר, וכמו כן הכא שאדם רוצה לקיים המצוה כהלכתו להביא כדינו כל ג' הבהמות, ולכן לא חל עליו ענין נזירות. ועיי"ש במס' שבת שכתבנו דסברא זו נפ"מ לכמה דברים, וע"ע מש"כ במס' ביצה (ז. ד"ה למאי

21. שלמי נדרים מסכת נדרים דף יט עמוד א

בר"ן ד"ה ואילו על ספיקו לא מצי מגלח כו' ... וע' בשעה"מ הל' ע"א ריש פרק י"ב שהעיר ג"כ על מ"ש הר"ן דעל ספיקו לא מצי מגלח לפי שצריך לגלח על הבאת קרבנותיו ולא מצי לאיתויינהו דילמא לא הוי

נזיר ומייטי חולין בעזרה. והקשה דהא אנן אליבא דר' יהודה קיימינן ור"י ס"ל (פסחים דף כב א) דחולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא, וא"כ משום תקוני גברא יש לומר דשרי גם מדרבנן, וכמו דאמרינן בנזיר (דף נב ב) גבי שני נזירים כו' עיין שם ובנזיר (דף כט א) ויתבאר לקמן בדברי התוס' ד"ה על ספיקו לא מצי מגלח כו' יעוי"ש:

22. תוספות מסכת נדרים דף יט עמוד ב ד"ה על ספיקו

על ספיקו לא מצי מגלח - וא"ת אמאי לא מצי מגלח יביא עולות ושלמים ויתנם בנדבה ויגלח עליהם ואי משום חטאת דנזיר דליכא בנדבה מ"מ מצי לגלח על העולה ועל השלמים בלא חטאת כדאמר בנזיר אם גילח באחד משלשתן יצא וי"ל מ"מ לא מצי מגלח כהלכתן על גבי ג' בהמות חטאת עולה שלמים דאין חטאת באה בנדבה והלכך אין יכול להביא על תנאי [2] ור"י פירש דלא מצי לגלח משום דעבד הקפה וכמאן דאמר דהקפת כל הראש שמה הקפה דמספק אינו יכול לדחות לאו דהקפה הלכך הוי ספיקו חמור מודאי הלכך לא מחית נפשיה בספיקא אבל במתניתין בנדרים אין ספיקו חמור מודאי.

23. שערים מצויינים בהלכה

והקשה עליהם למה להם לפרש משום חולין בעזרה דהוא ספק אם אסור מדאורייתא, תיפוק ליה משום איסור הקפת ראש ע"י הגילות. ובשער המלך (עכו"ם פי"ב ה"א) כתב דקושייתו ליתא, דהא באשה שנדרה בנזיר אמרינן נמי כן, והא ליכא באשה איסור הקפת ראש, והגמרא סתמא קאמר ספק נזירות להקל, ומשמע אחד האיש ואחד האשה שווים הם, ואדרבה לדברי התוס' שכתבו בשם ר"י דטעמא משום לאו דהקפה, קשיא לן דא"כ באשה מי נימא דספק נזירות להחמיר, עי"ש שהאריך בזה.

24. שלמי נדרים מסכת נדרים דף יט עמוד ב

תוס' ד"ה על ספיקו לא מצי מגלח כו'. וא"ת אמאי לא מצי מגלח יביא עולה ושלמים ויתנה כו' ור"י פירש דלא מצי מגלח משום דעביד הקפה וכמ"ד הקפת כל הראש שמה הקפה ומספק אינו יכול לדחות לאו דהקפה כו' עכ"ל. מדבריהם משמע דלמ"ד הקפת כל הראש ל"ש הקפה אפי' מדרבנן אין שום איסור, ומסוגי' דנזיר (דף כט א) גבי האב מדיר את בנו בנזיר מוכח דאפי' למ"ד הקפת כל הראש לא שמי' הקפה היינו רק מדאורייתא אבל מדרבנן אסור, דקאמר שם בשלמא לר' יוחנן דאמר הלכה היא בנזיר מש"ה מגלח ועביד הקפה, אלא לריב"ח אמר ר"ל כדי לחנכו במצות הא קא עביד הקפה, ומשני קסבר הקפת כל הראש מדרבנן וחינוך דרבנן ואתי חנוך דרבנן ודחי הקפה מדרבנן. אלמא דאפי' למ"ד הקפת כל הראש ל"ש הקפה, היינו רק מדאורייתא אבל מדרבנן מ"מ אסור. וא"כ למה להו להתוס' לאוקמי הך סוגי' דקא כמ"ד הקפת כל הראש שמה הקפה. ומזה למד הרב בעל משל"מ דס"ל להתוס' דתקוני גברא שאני דכיון דליכא תקנתא בדבר לא גזרו רבנן, ולהכי הוצרכו התוס' לאוקמי הסוגי' כמ"ד הקפת כל הראש שמה הקפה מדאורייתא...

25. סוכת דוד

הנה לכאורה דההיתר דספק דרבנן כאן הוא משום דבכה"ג לא גזרו רבנן ואי"כ מעשה איסור כלל, ולמה לא יכניס עצמו לזה, אבל עיקר סברתו היא דאינו רוצה שיבוטל גזירת חכמים בשביל נדרו וכדמסיק שם אח"כ, איברא דסברת המשל"מ היא דכיון דבכה"ג לא גזרו רבנן א"כ לא מקרי שנתבטל גזירת חכמים כלל, ורק שהוא מצב דבאופן זה לא גזרו ולמה יהי איסור לאשוויי הך אופן ומכש"כ

26. דבר יעקב מסכת נדרים דף יט עמוד ב

ב] אמר רבא גבי כרי קסבר כל שספיקו חמור מודאי לא מעייל נפשיה לספיקא - הראשונים כתבו שני הסברים למה ספק נזירות חמור מודאי.

א. הר"ן והתוס' והרשב"א [בטעם א'] כתבו, כיון שאין חטאת באה מספק, אינו ראוי להתגלח כהלכתו לכתחילה, שצריך לגלח לאחר הבאת ג' קרבנותיו.

ב. התוס' והרשב"א [בטעם ב'] כתבו, כיון שאינו ראוי לגלח בתער שמא אינו נזיר ואסור לו להתגלח בתער משום שעובר על איסור הקפת הראש. התוס' מוסיפים דס"ל כמ"ד [נזיר נז ב] שגם מי שמגלח כל הראש [ולא רק הצדעין] עובר על איסור דהקפת הראש, [עין להלן].

וכתבו השער המלך [הל' ע"ז יב - א] והגליון מהרש"א והחזו"א [אה"ע סימן קלח - ב] דלפי הטעם השני אשה נזירה שאין לה איסור הקפת הראש [כדאיתא בנזיר נז ב], 'יהיה ספיקה להחמיר. הרש"א והחזו"א מקשים שלא הוזכר חילוק בין איש לאשה.

החשק שלמה כתב שהר"ן לא רצה לבאר [כמו התוס'] שהטעם כיון שמספק אינו ראוי לגלח בתער, משום שהתינח איש, אשה מאי איכא למימר. ועוד למ"ד הקפת כל הראש לא שמיה הקפה ליכא איסור.

החזו"א מקשה [על הר"ן שכתב שאם בדיעבד גילח על קרבן אחד יצא], דאינו יכול להתגלח כיון שהוא אסור מספק משום איסור גילוח בתער ואיסור הקפת הראש.

המל"מ [נזירות ג - יח ד"ה שוב] מקשה [על הטעם השני] דקיי"ל תגלחת לא מעכבת.

החזו"א [סימן קלז - ח] רצה בתחילה לתרץ דהנודר אינו רוצה לנדור באופן שיחסר לו מצוה דתגלחת. החזו"א דוחה דלשון התוס' לא משמע שזה כוונתם.

ולכן מתרץ החזו"א דדוקא היכא שראוי לתגלחת היא אינה מעכבת אבל הכא שאינו ראוי לתגלחת היא מעכבת, כמו לענין בילה דבעינן ראוי לבילה. וכן מבואר בפירוש הרא"ש לנזיר [מו ב] לענין נזיר שאין לו שיער דתגלחת מעכבת.

הבית מאיר כתב שלפי הטעם שאין חטאת באה מספק י"ל דהכא אפי' בדיעבד אינו יכול להתגלח, דהא דסגי בדיעבד בקרבן אחד, היינו דוקא היכא שראוי להביא כל הקרבנות אז אינו מעכב אבל הכא שאינו ראוי להביא חטאת היא מעכבת, כמו לענין בילה דבעינן ראוי לבילה.

המל"מ [שם סוד"ה תו תנן] מקשה למה הוצרכו התוס' לומר דלא מצי להקיף הראש דסבר כמ"ד הקפת כל הראש הוי הקפה, הרי גם למ"ד לא הוי הקפה מ"מ מדרבנן איכא איסור. ותירץ דהכא משום תיקוני גברא היו רבנן מתירים איסור דרבנן. השלמי נדרים מקשה דדוקא היכא דכבר חל בדיעבד אמרינן לא תקון רבנן, אבל הכא אמדינן דעתיה של נודר שלא ניחא ליה שיחול נזירות אם יצטרך לעבור על ספק איסור דרבנן [כ"ל יט א].

27. דבר יעקב מסכת נדרים דף יט עמוד ב

ז] אמר אביי סיפא ר"א ברבי צדוק היא - **כתב החת"ס דהשתא למסקנה שלש מחלוקות בדבר.**

א. לפי ר"ש מעייל איניש נפשיה לספיקא אפילו היכא שספקן חמור מודאן.

ב. לפי ר' יהודה היכא דספקן חמור מודאן [נזירות] לא מעייל איניש נפשיה לספיקא, והיכא דאין ספקן חמור מודאן [נדרים] מעייל איניש נפשיה לספיקא.

ג. לפי ר"א ברבי צדוק בכל אופן [בין בנזירות בין בנדר] לא מעייל איניש נפשיה לספיקא.

28. תוספות מסכת נזיר דף לג עמוד ב ד"ה מי שלא

מי שלא נתקיימו דבריו אמאי הוי נזיר – הא לבית הלל לא הוי נזירות בטעות אימא מי שנתקיימו דבריו אביי אמר כגון דאמר [1] אי נמי לאו פלוני הוא אהוי נזיר ומאי לא נתקיימו דבריו [הראשונים] ומירי שחזר בו תוך כדי דבור ואגב אורחיה קמ"ל דתוך כדי דבור כדבור דמי ודבריו האחרונים עיקרים.

29. תפארת ציון

בא"ד ואגב אורחיה קמ"ל יתוך כ"ד כדבור דמי. פי'
הגם דבהקדש לא הוה תוך כ"ד כדיבור דמי נכמ"ש
בנדרים פ"ז ע"א] ונזירות דומה להקדש כדמוכח מכל הסוגיא
אעפ"כ כיון שאינו רוצה לחזור אלא אדרבה רצונו לחזק
דבריו שיהיה נזיר נדלשיטת התוספות כל כוונתו בדבריו לקבל
עליו נזירות] לכן יכול לחזור כדי דבור:

30. רא"ש (פירוש לש"ס) מסכת נזיר דף לג עמוד א

כגון דאמר אי נמי לאו פלוני הוא איהוי נזיר [2] ובתוך כדי דבור חזר בו ואמר כן לא נתקיימו דבריו הראשונים אלא האחרונים ואגב אורחיה קמ"ל דתוך כדי דבור כדבור דמי:

31. תוספות מסכת נזיר דף לד עמוד א ד"ה הרתיע לאחוריו

הרתיע לאחוריו אינו נזיר - הא אתא לקמן הוי נזיר מני אי כב"ש אפי' בהרתיע לאחוריו הוי נזיר וכב"ה נמי לא דלב"ה כיון דאילו אתא לקמן הוי נזיר אותו שנתקיימו דבריו כי נמי הרתיע הוי ספק נזיר אילמא ר' טרפון מי הוי ספק נזיר כיון דבשעה שנדר לא ידע אם פלוני או לא.

32. תפארת ציון

ר"ש סבר כיון וכו' מפני דהלשון ר"ש אוסר משמע דהוה
נזיר ודאי מפני דס"ל דקבל עליו הנזירות גם מחמת
ספק, ולפ"ז קשה מה דס"ל לר"ש בזה המשנה דצריך
להתנות אם היה כדברי וכו', לכן פי' הגמרא ר"ש סבר
כיון דאילו לא נגנב דלמא וכו' היינו שאינו נזיר בודאי
אלא ספק נזיר מפני דלמא הוה ביה מאה כור ולכן ס"ל
דצריך להתנות:

33. קרן אורה על מסכת נדרים דף כא/א

מאן תנא ארבעה נדרים רבי יהודה משום רבי טרפון היא דאמר לעולם אין אחד מהן נזיר [לפי] שלא ניתנה נזירות אלא להפלאה. ופי' ז"ל (הר"ן ד"ה לפי, רא"ש ד"ה אין, תוס' ד"ה אלא) דבין בנזירות ובין בנדרים לר"ט לא הוי נדר ונזיר אם תלה באיזה תנאי דבעינן שיהא הדבר מפורש בלי שום תנאי. ויש לדקדק מראשון לנודרים יעקב אבינו ע"ה אם יהיה אלהים עמדי כו' וכל אשר תתן לי כו' (בראשית כ"ה) ונענש על איחור נדרו. ולר"ט הא לא חל הנדר כלל כיון שתלה בתנאי, וכן נאמר מפורש וידר ישראל נדר אם כו' והחרמתי את עריהם כו', (במדבר כ"א) משמע דהוי נדר אפילו אם תלאו בתנאי, וכן חנה (בשמואל א', א') ויפתח (בשופטים י"א) כולם נדרו בתנאי. ובסנהדרין פרק זה בורר (כ"ה ע"א) אמרינן דהא דמשחקי בקוביא הוי אסמכתא הוא משום דר"י משום ר"ט. ופירשו ז"ל (בתוס' ד"ה ההיא)

דאי אסמכתא קניא א"כ ניתן להפלאה ולמה ממעט ליה מכי יפליא, אלא ודאי ש"מ דאסמכתא לא קניא משום דלא סמכא דעתיה ומשום הכי לאו נדר הוא. ור' יהודה (אליביה) [אליבא] דנפשיה פליג התם וס"ל דמשחק בקוביא לאו אסמכתא הוא, אבל גם הוא מודה דאיכא גוונא דאית ביה אסמכתא, כגון אם תלה בתנאי שהוא בידו, וכמ"ש התוס' ז"ל שם בסנהדרין (ד"ה כל) ובעירובין (פ"ב ע"א ד"ה אמר). וא"כ לדידיה נמי איכא למידרש דרשא דכי יפליא להאי גוונא כגון שתלה בתנאי שבידו. וכן משמע בריש מכילתין (ה' ע"ב) דסתמא דגמרא דריש מה נזירות בהפלאה אף נדרים בהפלאה, עיין שם בדברי הר"ן ז"ל (ד"ה מה נזירות), אבל בהגיגה סוף פרק קמא (י' ע"א) משמע דלרבנן דר"ט לא דרשינן כי יפליא להאי דרשא ע"ש. ומ"מ צ"ע בכל הני תנאים שהוזכרו אצל נזירות ונדרים והקדש אי שייך בהו אסמכתא, ואמאי פליג ר"ט בכולהו. **ונדרים האמורים בכתובים יש לומר דנודר בעת צרה שאני דגמר ומשעבד נפשיה וגם ר"ט מודה וצ"ע בזה:**

34. ספר שלמי נדרים דף כא/א

ובס' קרן אורה כתב ויש לדקדק מראשון לנודרים יעקב אבינו ע"ה שנדר אם יהי' אלקים עמדי כו' וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך. ונענש על שאיחר נדרו. ולר' טרפון הא לא חל הנדר. וכן נאמר מפורש וידר ישראל נדר אם נתון תתן כו' והחרמתי את עריהם כו' וכן חנה ויפתח כולם נדרו בתנאי כו' ע"ש. **ולפענ"ד דשאני נדרי מצוה וצדקה דגמר ומקני ג"כ מספיקא. ודוקא גבי נדרי איסור ונזירות אמרינן דלא ניתנו אלא להפלאה.** וע' בה"מ סי' ר"ז סעי' י"ט נדר ושבועה ות"כ מהני אפי' באסמכתא וכתבו שם הטעם משום דרובן הוא על ידי דאי. אם יהי' אלהים עמדי. אם נתון תתן כו' ובס' קרן אורה מסיק **ג"כ די"ל דנודר בעת צרה שאני דגמר ומשעבד נפשי'. וגם ר"ט מודה בזה:**